

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Венцислав Людмилов Петров, преподавател в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, член на научното жури съгласно Заповед № 541/08.03.2023 г. на Ректора на УНСС

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. „Право“ (Гражданско и семейно право)”

Дисертант: Крум Ивайлов Тодоров, докторант в задочна форма на обучение към Катедра „Частноправни науки“ при Юридическия факултет на УНСС

Тема на дисертационния труд: „Договорът за разпределение на ползването между съсобственици“

Уважаеми г-н Председател на научното жури,

Уважаеми членове на научното жури,

Представям становището си за дисертационния труд „Договорът за разпределение на ползването между съсобственици“, представен от Крум Ивайлов Тодоров, докторант към Катедра „Частноправни науки“ при Юридическия факултет на УНСС.

Данни за докторанта

Крум Ивайлов Тодоров е завършил Юридическия факултет на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, специалност „Право“, през 2014 г. Зачислен е като докторант в задочна форма на обучение при катедра „Частноправни науки“ към юридическия факултет на Университета за национално и световно стопанство със Заповед № 628/28.03.2016 г. Издържал е с отличен успех изпитите, свързани с обучението. Водил е упражнения като хоноруван асистент по дисциплините „Основи на правото“ и „Вещно право“. Отчислен е с право на защита със Заповед на Ректора на УНСС № 763/28.03.2023 г., считано от 06.03.2023 г. Негов научен ръководител е доц. д-р Гергана Боянова от Юридическия факултет на УНСС. Докторант Тодоров е работил като юрисконсулт в адвокатска кантора и в кредитна

институция. Към момента работи като съдебен помощник във Върховния касационен съд, Гражданска колегия. От изложеното е видно, че той има и ценен практически опит в областта на гражданското и гражданскопроцесуалното право.

Данни за процедурата

Представените документи удостоверяват, че са спазени изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в УНСС. Налице са изискуемите от нормативната уредба документи, вкл. декларация за оригиналност, заповед за отчисляване на докторанта с право на защита, списък на публикациите и текст на самите публикации, автобиография. Няма данни за нарушения в процедурата.

Дисертационен труд

Дисертационният труд е разработен на 239 страници, от които чистият текст заема 227 страници текст; останалите са: 1 заглавна страница, 2 страници използвани съкращения, 3 страници съдържание, 6 страници библиография. Обемът отговаря на установената практика за дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в областта на правните науки. В библиографията са посочени 125 заглавия (монографии, студии и статии), от които 109 на български език и 16 на чужди езици (английски, френски, италиански, руски). Направени са 445 бележки под линия, което свидетелства за добър научен апарат. Прави положително впечатление ефективното използване на такава голяма по обем юридическа литература – както съвременна, така и стара (вкл. някои слабо познати съчинения).

Дисертационният труд е написан на добър юридически език и показва задълбочените познания на дисертанта в областта както на материалното гражданско право (обща част, вещно облигационно, семейно, наследствено), така и на гражданскопроцесуалното право. Използвани са всички основни методи на юридическо научно изследване – правнодогматичния, историческия, сравнителноправния, обзора на становищата в литературата (българска и чуждестранна), анализ на съдебната практика.

Трудът е структуриран в увод, три глави и заключение. Всяка глава е разделена на параграфи, а някои параграфи – на точки. Структурата е нетрадиционна за научно изследване, посветено на даден вид договор. Може да се дискутира по въпроса дали специфичните въпроси на договора следва да бъдат обособени в отделна глава или следва да бъдат разгледани на съответното систематично място. Въпреки това, в изследването са обхванати всички основни проблеми на договора за разпределение на

ползването – същност, страни, форма сключване, съдържание, изменение, прекратяване.

В увода е аргументирана актуалността на труда, изяснена е неговата структура и са посочени използваните от автора методи на изследване. Макар да има податки при посочване съдържанието на отделните глави, не е ясно открояна още тук авторската теза, каквато трудът несъмнено съдържа.

Глава първа е посветена на общата характеристика на изследвания договор – историческо развитие, същност, страни, белези, съдържание, изменение, прекратяване. Застъпено е интересното становище, че престацията по договора за привременна делба не е една, а че се касае за съчетание между две престации – активна (за предаване на фактическата власт върху съответната разпределена за ползване реална част, респ. да предадат цялата вещ на онзи от тях, който по силата на договора има правото да я ползва в цялост за конкретен период) и пасивна (да не се пречи на съсобствениците да ползват разпределената им за ползване реална част, респ. цялата вещ за конкретен времеви период). Оригинална е тезата за недопустимост на предварителен договор за разпределение на ползването.

Глава втора включва отграничение на разглеждания договор от сходни правни фигури, както и сравнителноправен анализ, в рамките на които са анализирани законодателствата на Германия, Русия и Италия, както и доктрината при прилагането им. Трудно може да бъде подкрепено обединението на тези два аспекта на изследване в самостоятелна глава.

Глава трета е посветена на въпроси, които автора определя като специфични за договора за разпределение на ползването. Обединяването им в самостоятелна глава трудно може да бъде обосновано поради липсата на общ смислов център. Въпреки това, в тази глава са изследвани някои хипотези, бъдещи сериозни проблеми в теорията и практиката, което придава стойност на анализа им.

В заключението на дисертационния труд са обобщени достигнатите в изследването изводи. Систематизирани са предложенията *de lege ferenda*, направени в различните части на труда, което прави добро впечатление.

Общото заключение е, че трудът е написан така, както следва да се пише едно юридическо научно изследване – задълбочено, с вникване в същността на разглеждания институт, с изграждане и аргументиране на свои оригинални тези и с коректна полемика с авторите, застъпващи други виждания. Похвално са избягването на коментарния стил и стремежът към научна абстракция, чрез която да бъдат извлечени полезни за практиката изводи. Авторът показва много добро познаване на доктрината (от най-старите до публикуваните през 2023-та година изследвания на български език,

както и редица чужди заглавия) и на съдебната практика, както и способност да извършва по отношение на тях критичен анализ.

Други публикации на докторанта по темата на дисертационния труд

Докторантът е представил тринадесет статии по темата на дисертацията: Заместване на страна по договор за разпределение на ползването между съсобственици. - Собственост и право, 2017, No 12; Съгласие за предаване на владение по договор за разпределение на ползването между съсобственици. - Собственост и право, 2018, No 2; Конвертира ли се нищожният поради неспазена форма или невъзможен предмет договор за доброволна делба в договор за разпределение на ползването? - Собственост и право, 2018, No 11; Възпрепятстване на разпределеното с договор ползване като основание за инициране на производство по чл. 32, ал. 2 от Закона за собствеността. - Собственост и право, 2019, No 2; Обвързан ли е частният правоприемник на съсобственик от сключения от праводателя му договор за разпределение на ползването? - Собственост и право, 2019, No 11; Разграничение между договора за доброволна делба и договора за разпределение на ползването - правни аспекти. - Собственост и право, 2020, No 6; Разпределение на естествените и гражданските плодове при договор за привременна делба. - Собственост и право, 2020, No 12; Особенности на дължимата престация по договора за разпределение на ползването между съсобственици. - Общество и право, 2021, No 4; Разграничение между договора за разпределение на ползването между съсобственици и споразумението относно ползването на семейното жилище при развод. - Собственост и право, 2021, No 10; Влияние на договора за разпределение на ползването между съсобственици върху възможността да се отдава под наем съсобствената вещ. - Собственост и право, 2022, No 2; Разграничение между договора за разпределение на ползването между съсобственици и договора за управление на общите части на сгради в режим на етажна собственост, построени в жилищен комплекс от затворен тип. - I В: 70 години Закон за задълженията и договорите. Сборник. С.: Сиби, 2022; Отговорност на съсобствениците по чл. 49 и 50 ЗЗД при наличие на договор за разпределение на ползването на общата вещ. - Собственост и право, 2022, No 8; Представлява ли разпределението на ползването на общата сънаследствена вещ действие по мълчаливо приемане на наследството. - Собственост и право, 2023, No 3.

Изложеното свидетелства за траен интерес на докторанта към разглежданите проблеми и за последователното надграждане при неговите изследвания. Изложените и аргументирани в цитираните статии становища по отделни проблеми на договора за разпределение на ползването на съсобствена вещ впоследствие са инплементирани в

съдържанието на дисертационния труд. По тази причина те няма да бъдат обект на отделен анализ в настоящото становище.

Автореферат

Авторефератът е в обем от 24 страници. Той съдържа аргументация за обща характеристика, актуалност на изследването, кратко изложение на съдържанието на дисертационния труд, обобщение на научните приноси в изследването и на направените в него предложения *de lege ferenda*. Въз основа на това може да се направи извод, че авторефератът съдържа всички необходими компоненти.

Следва да се обърне внимание, че някои от обстоятелствата, посочени като научни приноси в автореферата, всъщност са методи на изследване (напр. провеждането на сравнителноправно изследване, извършена съпоставка и т.н.). Те, макар и коректно и удачно използвани, сами по себе си не могат да се окачествят като научни приноси. Последното понятие обхваща направените оригинални научни изводи и предложения, както и изложените оригинални аргументи в полза на вече изложени в теорията становища (каквито в дисертационния труд несъмнено присъстват).

Научни приноси

Дисертационният труд несъмнено съдържа редица важни научни приноси. Тук неизчерпателно ще бъдат посочени част от тях.

Колкото и банално да звучи, дисертационният труд представлява първият опит за самостоятелно цялостно изследване на договора за разпределение на ползването на съсобствена вещ. Всъщност, докт. Тодоров е най-активният изследовател на този договор в нашата книжнина и дисертацията му е завършекът на неговите творчески усилия в тази област.

Приносен характер има аргументирането на тезата за съдържанието на престациите на всяка от страните по договора за привременна делба и разграничаването на активна и пасивна такава.

Такъв характер има и изложеното и добре аргументирано виждане, че по отношение на договора за разпределение на ползването е неприложим института на предварителния договор.

Оригинален характер има и аргументацията на изложеното вече в литературата гледище, че договорът за привременна делба е противопоставим на частен правоприемник на страна по него само ако е вписан, както и направеното в този смисъл предложение *de lege ferenda*.

С приносен характер са и аргументите, които авторът излага в полза на застъпването от някои съдебни състави виждане, че създаването на каквито и да е обективни пречки за ползването на определената с договора реална част на един от съсобствениците би трябвало да се квалифицира като промяна във фактическото положение и да обуслови допустимост на съдебната намеса по реда на чл. 32, ал. 2 ЗС.

Оригинална е и аргументацията на тезата, че ако не е уговорено друго в договора за разпределение на ползването или в друго съглашение между съсобствениците, плодовете от съответната реална част или от цялата вещ, тогава, когато разпределението е във времево отношение, принадлежат на онзи, който е ползвал частта/вещта съгласно договора, както и направеното предложение *de lege ferenda* в този смисъл.

Като приноси следва да се окачествят и изводите на докторанта досежно различните хипотези на носене на обективна деликтна отговорност по реда на чл. 49 ЗЗД от един, някои или всички съсобственици при възлагане на работа във връзка с общата вещ, както и по чл. 50 ЗЗД при увреждане от тази вещ.

Приносен момент има и разграничаването на хипотезите, в които сключването на договор за привременна делба би представлявал конклюдентно действие за приемане на наследството, респ. на ситуациите, в който той не би имал такъв характер.

Критични бележки и препоръки

Към работата могат да бъдат отправени и някои критични бележки и препоръки. Те са направени единствено с цел да подпомогнат докторанта при евентуалната му бъдеща изследователска работа и не омаловажават посочените вече множество научни приноси.

Структурата на изследването е нетипична и води до някои спорни групирания на разнотипни въпроси в рамките на една глава. Трудно може да бъде подкрепено виждането, че съпоставката на разглеждания договор с други правни фигури следва да бъде обособена в самостоятелна глава заедно със сравнителноправния анализ. Изнасянето им във втора глава изглежда самоцелно. За сметка на това всички аспекти на договора – белези, сключване, съдържание, изпълнение, прекратяване – са обединени в една-единствена глава.

Може да се препоръча на автора да разшири обхвата на изследването и в други законодателства (респ. на доктрината и практиката по тяхното прилагане), извън изследваните от него немско, руско и италианско.

В библиографията и в цитирането под линия част от използваните произведения на чужди езици са посочени непълно – без град, издателство, година на издаване (напр. Branca, G. Comunione; Pollice, P. Contributo allo studio del compossesso и др.).

При изброяването на няколко произведения в един цитат, по-редно е да се започне от по-стария автор към по-новия, освен ако няма специална причина за другото (напр. бел. под линия No 9).

Желателно е в научно изследване да се избягва използването на първо лице. Авторското мнение може да бъде изразено ясно и без неговата употреба.

Трудно може да бъде възприета аргументацията на извода, че договорът за привременна делба е каузален, както и възприетата от автора кауза (с. 38).

Заключение

Въз основа на всичко гореизложено гласувам положително за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. „Право“ (Гражданско и семейно право)“ на Крум Ивайлов Тодоров, докторант към Катедра „Частноправни науки“ в Юридическия факултет на Университета за национално и световно стопанство.

22.05.2023 г.

Изготвил становището:.....

(доц. д-р Венцислав Л. Петров)